

Examen VMBO-GL en TL

2011

tijdvak 2
dinsdag 21 juni
9.00 - 11.00 uur

maatschappijleer 2 CSE GL en TL

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 48 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 62 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Criminaliteit en rechtsstaat

tekst 1

Werkstraf voor officier van justitie wegens corruptie

De rechtbank in Den Bosch heeft een officier van justitie wegens ambtsmisbruik veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van zes maanden en een werkstraf van tweehonderd uur.

De rechtbank vindt bewezen dat deze officier van justitie, tegen betaling en vanuit zijn functie bij het Openbaar Ministerie in Arnhem, andere mensen informatie heeft gegeven. Ook heeft hij, gedreven door privé-schulden, valsheid in geschrifte gepleegd en een valse claim ingediend bij een verzekeraar.

naar: Trouw van 25 maart 2009

- 1p 1 Welk verschijnsel is te herkennen in tekst 1?
- A jurisprudentie
 - B klassenjustitie
 - C requisitoir
 - D witteboordencriminaliteit

tekst 2

'Geen cel voor invalide'

ENSCHEDÉ - Er zijn 'grote tot onoverkomelijke bezwaren' tegen het hard straffen van de 84-jarige invalide K. die van seksueel misbruik van een meisje wordt verdacht. Dat staat in het rapport van de ... dat de krant kon inzien. De ... adviseert daarom een voorwaardelijke straf op te leggen.

naar: TC Tubantia van 13 januari 2010

- 1p 2 Welke instantie moet tweemaal op de puntjes in tekst 2 worden ingevuld?
- A reclassering
 - B politie
 - C rechtbank
 - D Hoge Raad

tekst 3

Politie betrapt 43 drankrijders

AMSTERDAM - De politie heeft het afgelopen weekend bij controles in de regio Gooi en Vechtstreek 43 bestuurders aangehouden op verdenking van rijden onder invloed van alcohol. Zes mensen moesten direct hun rijbewijs inleveren.

naar: www.nu.nl van 4 april 2010

Lees tekst 3.

- 1p 3 In welke wet staat dat rijden onder invloed niet mag?

tekst 4

Het alcoholonderzoek is nauwkeurig geregeld in onder meer het Besluit Alcoholonderzoeken. Dit besluit bevat een grote hoeveelheid gedetailleerde voorschriften waaraan de politie moet voldoen bij een alcoholonderzoek.

naar: www.verkeersstrafrecht.nl

Lees tekst 4.

- 1p 4 Op grond van welk kenmerk van de rechtsstaat is het alcoholonderzoek dat de politie verricht nauwkeurig vastgelegd in regels?
- A De burgers moeten beschermd zijn tegen willekeur van de overheid.
 - B De rechter is onafhankelijk van de uitvoerende en wetgevende macht.
 - C De overheid heeft de taak om te zorgen voor een veilige en leefbare samenleving.

tekst 5

'Uw truc is niet gelukt'

De verdachte, een 28-jarige forse kerel, heeft een eigen klusbedrijf. Hij wordt verdacht van oplichting: in september had hij voor zijn werk een speciale tang nodig. In de dichtstbijzijnde bouwmarkt bleek die tang behoorlijk duur: maar liefst 69 euro. De klusjesman peuterde het prijsje van de tang en plakte er een stickertje op van een ander, veel goedkoper product. Nu kostte de tang nog maar 4,20 euro.

"U probeerde zes tientjes te besparen en daar krijgt u nu een strafblad voor. Ik vind dit zo dom", verzuchtte de rechter. "Van iemand met een vrouw en een kind zou je meer verantwoordelijkheidsgevoel verwachten."

naar: Trouw van 22 maart 2010

- 1p 5 Er zijn verschillende verklaringen voor crimineel gedrag. Welke verklaring voor het gedrag van de verdachte is te herkennen in tekst 5?
- A de gelegenheid maakt de dief
 - B een slechte opvoeding
 - C gebrek aan binding met de samenleving
 - D psychische problemen

tekst 6

Steeds minder fietsen gestolen

Vorig jaar (2009) zijn er ruim een half miljoen fietsen gestolen. Dat zijn er ruim 200.000 minder dan in 2006 toen ongeveer 750.000 fietsen 'van eigenaar wisselden'.

In de strijd tegen de fietsendiefstal hebben onder meer de overheid, de fietsenbranche en de politie verschillende maatregelen genomen.

De laatste jaren zijn nieuwe fietsen voorzien van een chip in het slot of in het frame als uniek kenmerk. Er is een keurmerk gekomen voor fietsenstallingen en fietsslots. Bovendien komen er steeds meer bewaakte en onbewaakte fietsenstallingen in de stad en bij stations.

naar: www.nu.nl van 15 april 2010

- 1p 6 Welk overheidsbeleid om criminaliteit te bestrijden is te herkennen in tekst 6?
- A opsporingsbeleid
 - B preventief beleid
 - C repressief beleid
 - D vervolgingsbeleid
- 2p 7 Leg uit dat volgens tekst 6 fietsendiefstal zowel een sociaal als een politiek probleem is.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- Het is een sociaal probleem, omdat ...
- Het is een politiek probleem, omdat ...
- 1p 8 In tekst 6 staan cijfers over het aantal gestolen fietsen.
- Welk soort cijfers geeft het meest volledige beeld van het aantal fietsendiefstallen?
- cijfers op basis van
- A een daderenquête
 - B een slachtofferenquête
 - C het aantal bij de politie gedane aangiften
 - D het aantal bij verzekeraars geclaimde fietsen

afbeelding 1

bron: www.tomjanssen.net van 15 april 2010

- 1p 9 De politie heeft verschillende taken.
Met welke taak houdt de politie zich op afbeelding 1 bezig?
- A handhaving van de openbare orde
 - B opsporing van strafbare feiten
 - C preventie van criminaliteit
 - D verlenen van hulp

Zie afbeelding 1.

- 1p 10 Wie bepaalt in een dergelijke situatie dat de politie moet optreden?
- A de burgemeester
 - B de hoofdcommissaris van politie
 - C de minister van Binnenlandse Zaken
 - D de officier van justitie

tekst 7

Criminaliteit is gedaald

In drie jaar tijd is de criminaliteit flink gedaald, evenals het gevoel van onveiligheid. Zo blijkt uit de gisteren gepresenteerde Integrale Veiligheidsmonitor van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Maar volgens onderzoek denkt echter een ruime meerderheid van de bevolking dat de misdaad toeneemt.

naar: *TC Tubantia* van 24 april 2010

Lees tekst 7.

- 1p 11 Waardoor ontstaat bij een ruime meerderheid van de bevolking het beeld dat de misdaad toeneemt, terwijl de criminaliteit in feite is gedaald?
Dit komt doordat
- A de burgers zelden politie op straat zien of worden aangehouden.
 - B de meerderheid van de burgers slachtoffer is van een misdrijf.
 - C veel nieuwsberichten en andere programma's in de media gaan over misdaad.

tekst 8

Driemaal zoveel strafzaken tegen meisjes sinds 1995

Het aantal strafzaken tegen meisjes dat het Openbaar Ministerie (OM) en de rechter jaarlijks samen afhandelt, is in de periode 1995-2008 meer dan verdrievoudigd: van ruim 2.200 in 1995 naar meer dan 6.800 in 2008. Ook het aantal strafzaken tegen jongens nam toe, maar naar verhouding minder sterk: van circa 21.000 in 1995 naar 31.000 in 2008. Het Openbaar Ministerie handelt twee van de drie strafzaken tegen minderjarigen zelf af.

naar: webmagazine van het CBS van 2 november 2009

Lees tekst 8.

- 1p 12 Ondanks de toename in de strafzaken tegen meisjes, maken meisjes zich nog steeds minder schuldig aan criminaliteit dan jongens.
Waarom maken meisjes zich minder schuldig aan criminaliteit dan jongens?
- A Er zijn verschillen in socialisatie tussen jongens en meisjes.
 - B Jongens hebben meer last van armoede dan meisjes.
 - C Meisjes krijgen meer vrijheid dan jongens.
 - D Van nature zijn meisjes aardiger dan jongens.
- 1p 13 Het Openbaar Ministerie handelt volgens tekst 8 veel strafzaken tegen minderjarigen zelf af.
Hoe handelt het OM deze zaken af?
Het OM
- A biedt de verdachte een transactie aan, bijvoorbeeld een taakstraf.
 - B veroordeelt de verdachte tot een gevangenisstraf.
 - C verzoekt de politie de verdachte te verhoren en een schikking te treffen met de verdachte.
 - D vraagt de rechter de zaak te seponeren omdat er onvoldoende bewijs is.

tekst 9

OM: hoger beroep in eerwraakzaak

AMSTERDAM - Het Openbaar Ministerie (OM) in Amsterdam gaat in hoger beroep in de eerwraakzaak waarbij de 36-jarige A.K. in augustus 2007 werd doodgeslagen. Het OM vindt de negen jaar cel die de rechtbank haar echtgenoot, de 39-jarige Y.K., heeft opgelegd, te laag. Het OM had veertien jaar cel geëist.

Y.K. zou zijn vrouw hebben vermoord, omdat zij van hem wilde scheiden en met een andere man wilde gaan samenwonen. Hij vond dat zij de eer van zijn Pakistaanse familie aantastte.

Ook Y.K. gaat in hoger beroep tegen de uitspraak. Hij vindt de veroordeling niet terecht.

naar: www.parool.nl van 23 december 2009

- 1p 14 Welke instantie zal de rechtszaak over eerwraak van tekst 9 in hoger beroep behandelen?
- A de Hoge Raad
 - B de sector kanton van de rechtbank
 - C de strafsector van de rechtbank
 - D het gerechtshof
- 1p 15 De rechtszaak in tekst 9 speelt zich in het openbaar af. Zowel het OM als de verdachte hebben het recht om in hoger beroep te gaan. Dit zijn kenmerken van een strafproces in een rechtsstaat.
- Waarom zijn beide kenmerken van belang in een rechtsstaat?
- A Beide bevorderen een eerlijk en rechtvaardig proces.
 - B Beide hebben een preventieve werking.
 - C Beide voorkomen dat er stereotype beelden over daders ontstaan.
 - D Beide voorkomen dat functionarissen in de rechtbank zich schuldig maken aan klassenjustitie.

tekst 10

Minder schoolverlaters zonder diploma

Het aantal jongeren tussen 15 en 25 jaar dat zonder diploma van school gaat, is de afgelopen tien jaar afgenomen.

naar: de Volkskrant van 8 april 2010

- 1p 16 De ontwikkeling die genoemd wordt in tekst 10 is gunstig voor het verminderen van de jeugdcriminaliteit.
Bij welke verklaring over het ontstaan van criminaliteit past deze ontwikkeling?
- A Criminaliteit is een gevolg van het gebrek aan maatschappelijke bindingen.
 - B Crimineel gedrag wordt aangeleerd in jeugdgroepen.
 - C Criminaliteit neemt toe als de pak- en strafbans gering is.
 - D Crimineel gedrag is een aangeboren eigenschap.

tekst 11

Tbs-handtekeningen naar Tweede Kamer

DEN HAAG - De initiatiefnemers van de handtekeningenactie die tbs op de politieke agenda moet krijgen, hebben hun verzamelde handtekeningen in Den Haag overhandigd aan leden van de Tweede Kamer.

De actie werd gestart door de ouders van een ontvoerd en seksueel misbruikt meisje uit Ede. Twee mannen namen het 7-jarige meisje in april vorig jaar mee. De rechter veroordeelde de daders eerder dit jaar tot gevangenisstraffen. Een van hen ontliiep tbs door niet mee te werken aan psychologisch onderzoek. De ouders van het meisje stellen dat medewerking aan onderzoek moet worden verplicht.

naar: www.leeuwardercourant.nl van 18 mei 2010

Lees tekst 11.

- 1p 17 Waarom probeert één van de daders tbs te ontlopen?
- A De regels in een tbs-kliniek zijn strenger dan in een gewone gevangenis.
 - B In een tbs-kliniek wordt niet aan je toekomst gewerkt.
 - C In een tbs-kliniek zit je met meer mensen in een cel.
 - D Je weet van te voren niet hoe lang de tbs-maatregel zal duren.
- 2p 18 De rechter in tekst 11 veroordeelde de daders tot straffen en maatregelen om bepaalde doelen te bereiken.
→ Noem **twee** doelen van tbs.

Politiek en beleid

- 2p 19 Hieronder volgen enkele uitspraken over het Europees Parlement.
- 1 Alleen het Europees Parlement kan beslissen over nieuwe EU-wetten.
 - 2 De leden van het Europees Parlement worden elke vijf jaar gekozen.
 - 3 Het Europees Parlement controleert het werk van de Europese Commissie.
 - 4 In het Europees Parlement zitten vertegenwoordigers uit alle Europese landen.
- Geef van elke uitspraak aan of deze juist is of onjuist.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Uitspraak 1 is ...
Uitspraak 2 is ...
Uitspraak 3 is ...
Uitspraak 4 is ...
- 2p 20 De Anne Frankstichting inventariseert jaarlijks de stand van zaken op het gebied van rechts-extremisme in Nederland.
- Noem **twee** kenmerken van rechts-extremistische partijen.

tekst 12

Albayrak: niet meer asielzoekers na Europese uitspraak

DEN HAAG - Het Europese Hof van Justitie oordeelde deze week dat het voor vluchtelingen uit oorlogsgebieden "niet noodzakelijk" is om aan te tonen dat zij persoonlijk gevaar lopen als zij worden teruggestuurd.

Het aantal asielzoekers dat een Nederlandse verblijfsvergunning krijgt, zal niet aanzienlijk toenemen door deze uitspraak, verwacht staatssecretaris Albayrak (Vreemdelingenzaken, PvdA).

De VVD en PVV zeiden gisteravond tijdens een spoeddebat in de Tweede Kamer te vrezen dat migranten nu massaal zullen toestromen.

naar: www.nrc.nl van 20 februari 2009

Lees tekst 12.

- 1p 21 Welke taak heeft het Europese Hof van Justitie?
Het Europese Hof van Justitie
- A beslist mede over de wetten en richtlijnen van de EU.
 - B controleert het werk van de Europese Commissie en Europese Raad.
 - C ziet er op toe dat lidstaten van de EU zich houden aan de wetten van de EU.
- 1p 22 Welke taak van de Tweede Kamer herken je in tekst 12?
- A controlerende taak
 - B taak om verantwoording af te leggen
 - C taak om wetsvoorstellen te wijzigen
 - D uitvoerende taak

tabel 1

Uitslag Tweede Kamerverkiezingen van 9 juni 2010

	Tweede Kamer 2010		Tweede Kamer 2006	
	zetels	percentages	zetels	percentages
CDA	21	13.6 %	41	26.5 %
PvdA	30	19.6 %	33	21.2 %
SP	15	9.8 %	25	16.6 %
VVD	31	20.5 %	22	14.7 %
Partij voor de Vrijheid	24	15.5 %	9	5.9 %
GroenLinks	10	6.7 %	7	4.6 %
ChristenUnie	5	3.3 %	6	4.0 %
D66	10	6.9 %	3	2.0 %
Partij voor de Dieren	2	1.3 %	2	1.8 %
SGP	2	1.7 %	2	1.5 %
Trots op Nederland	0	0.6 %	-	-

bron: nos.nl van juni 2010

Maak gebruik van tabel 1.

- 1p 23 Is het mogelijk om op grond van de verkiezingsuitslag van 9 juni 2010 een meerderheidscoalitie te vormen tussen CDA, VVD en PVV?
Leg je antwoord uit aan de hand van een berekening.

tekst 13

Meerderheid ziet coalitie VVD-PVV-CDA niet zitten

DEN HAAG - Nederland lijkt nog niet warm te lopen voor een regering waaraan VVD, PVV en CDA deelnemen. Ruim de helft van de kiezers (52 procent) ziet deze coalitie niet zitten; ruim een derde (36 procent) staat er wel positief tegenover. Dat blijkt uit een peiling die Maurice de Hond zondag publiceerde. Overigens is er in de peiling van De Hond ook geen meerderheid te vinden voor een regering met VVD, PvdA, GroenLinks en D66 (Paars-plus). Van de kiezers vindt 42 procent dat een goed idee, maar 43 procent ziet er juist weer niets in. Slechts één op de tien kiest voor een combinatie van VVD, PvdA en CDA.

naar: www.tubantia.nl van 13 juni 2010

- 1p **24** In tekst 13 worden verschillende coalities genoemd. Welke coalitie wordt als 'rechts' beschouwd?
- A een coalitie van VVD, PvdA en CDA
 - B een coalitie van VVD, PvdA, D66 en GroenLinks
 - C een coalitie van VVD, PVV en CDA
- 1p **25** Waarom zal het nieuwe kabinet uit meerdere partijen bestaan?
- A Dan hebben politieke partijen veel invloed op het beleid van het kabinet.
 - B Dan heeft het kabinet meer macht dan een kabinet dat uit één partij bestaat.
 - C Een kabinet moet steunen op een meerderheid in de Tweede Kamer.
 - D Het is democratischer als verschillende partijen een kabinet vormen.
- 1p **26** Direct na de Tweede Kamerverkiezingen van 9 juni 2010 is een informateur benoemd. Wat is de taak van een informateur?
- A advies uitbrengen aan de koningin over welke partijen het best met elkaar kunnen regeren
 - B gesprekken voeren met voorzitters van de Kamerfracties om te kijken wie er het meest geschikt is als minister-president
 - C opstellen van een regeerakkoord waaraan de nog te vormen coalitie zich heeft te houden
 - D vaststellen welke partijen welke ministers- en staatssecretarisposten krijgen

tekst 14

Lijsttrekkersdebat op een school

“Er moet een nieuwe sporthal komen! Ga staan als je het eens bent met deze stelling!” Het is de eerste oproep, die de gespreksleidster geeft aan het lijsttrekkersdebat woensdagmiddag in de aula van een school. Dat debat is het vervolg van een presentatie van de diverse partijen in de klassen. ‘Het verkiezingsprogramma op school’ is een initiatief van een docent maatschappijleer, om zijn leerlingen te betrekken bij de lokale verkiezingen.

- 1p 27 Politieke partijen hebben bepaalde taken.
Welke taak van politieke partijen herken je in tekst 14?
Politieke partijen
- A beslissen wie er op de verkiezingslijsten komen.
 - B brengen hun ideeën onder de aandacht van de mensen.
 - C houden zich bezig met de inrichting van de samenleving.
 - D oefenen invloed uit op mensen in politieke functies.
- 1p 28 Na de gemeenteraadsverkiezingen van 3 maart 2010 vormden in Utrecht GroenLinks, D66 en de PvdA samen het college van burgemeester en wethouders.
- Welke twee beweringen zijn juist?
Kies **twee** nummers uit onderstaand rijtje.
- 1 De gemeenteraadsleden van deze partijen hebben een college-akkoord gesloten.
 - 2 De gemeenteraadsleden van deze partijen werden lid van het college van burgemeester en wethouders.
 - 3 Deze partijen kozen een nieuwe burgemeester en nieuwe wethouders.
 - 4 Deze partijen leverden wethouders voor het dagelijks bestuur.

tekst 15

Wat wil de Partij voor de Dieren?

- een diervriendelijke, duurzame en regionale landbouw
- stimulering van alternatieven voor dierproeven
- het einde van het antibiotica misbruik in de veehouderij
- een verbod op megastallen
- dat Nederland stopt met overbevissing en vervuiling van zeeën
- snelle realisatie van een groot, Europees natuurnetwerk
- zon, wind en waterkracht in plaats van kernenergie, kolencentrales en CO₂ opslag

naar: www.partijvoordedieren.nl van mei 2010

- 1p 29 Welke politieke stroming is te herkennen in tekst 15?
- A de christendemocratische stroming
 - B de ecologische stroming
 - C de liberale stroming
 - D de sociaaldemocratische stroming

tekst 16

Proef de stemming van Nederland bij de publieke omroep

Aan de vooravond van de Tweede Kamerverkiezingen van 9 juni proberen de lijsttrekkers van de kleine en grote partijen de laatste zwevende kiezers over de streep te trekken.

De publieke omroep biedt de diverse politieke partijen met haar radio- en televisieprogramma's een breed podium om visies te delen en met elkaar in debat te gaan. Hierbij een chronologisch overzicht van de belangrijkste uitzendingen voordat de stembokjes opengaan.

- 18.15 uur - Ned.1: EenVandaag
- 19.00 uur - Ned.1: Verkiezingsdebat
- 19.30 uur - Ned.3: De Wereld Draait Door
- 20.25 uur - Ned.2: Netwerk
- 22.15 uur - Ned.2: NOVA politiek
- 23.15 uur - Ned.1: Knevel & Van den Brink

naar: www.omroep.nl van 8 juni 2009

- 1p 30 Welke twee functies voor de politieke besluitvorming vervullen de programma's van de publieke omroep **vooral** volgens tekst 16? Kies **twee** nummers uit onderstaand rijtje.
- 1 de agendafunctie
 - 2 de informatiefunctie
 - 3 de meningsvormende functie
 - 4 de waakhondfunctie

tekst 17

Democratische vernieuwing

De Raad voor het Openbaar Bestuur wil de kabinetsformatie democratischer maken. De raad zou het liefst zien dat de nieuwe Tweede Kamer de informateur van een mogelijke nieuwe coalitie aanwijst.

naar: Trouw van 20 april 2010

Lees tekst 17.

- 1p 31 Wat gebeurt er tot nu toe bij een kabinetsformatie?
- A De informateur overlegt regelmatig met de Tweede Kamer over de coalitie-onderhandelingen.
 - B De koningin beslist wie de minister-president wordt op basis van adviezen van het parlement.
 - C De koningin stelt de informateur aan nadat ze advies heeft ontvangen van de fractievoorzitters.
 - D De Tweede Kamer wijst de formateur aan na een debat in de Tweede Kamer over de uitslag van de verkiezingen.

afbeelding 2

Een klacht indienen Doe de check!

☒	Mijn probleem gaat over de overheid
☒	Mijn klacht gaat NIET over de inhoud van wettelijke regels
☒	Mijn klacht gaat NIET over de uitspraak van een rechter
☒	Ik heb geen bezwaar gemaakt of beroep aangetekend bij de desbetreffende instantie
☒	Mijn probleem speelde minder dan een jaar geleden
☒	Ik heb al geklaagd bij de overheidsinstantie zelf

bron: website van een overheidsinstantie

- 1p 32 Van welke overheidsinstantie is afbeelding 2 afkomstig?
- A Bureau voor Rechtshulp
 - B de Eerste Kamer
 - C het college van burgemeester en wethouders
 - D Nationale Ombudsman

tekst 18

Het jongste raadslid ooit? Achttien jaar en nul dagen

“Het is puur toeval”, zegt Pieter Oskam. Volgende week woensdag 3 maart wordt hij 18 jaar, en dit is ook de dag van de gemeenteraadsverkiezingen. Oskam hoopt op zijn verjaardag gekozen te worden tot Nederlands jongste raadslid ooit.

Hij zit sinds zijn vijftiende bij de jongerenafdeling van het CDA in de gemeente Zeist. In navolging van zijn partijleider zegt hij: “Ik wil iets doen voor de samenleving.”

naar: NRC Handelsblad van 22 februari 2010

- 1p 33 Welke mogelijkheid die burgers hebben om de politieke besluitvorming te beïnvloeden herken je in tekst 18?
- A inschakelen van de media
 - B lidmaatschap van een belangengroep
 - C lobbyen bij gemeenteraadsleden
 - D meedoen in een politieke partij
- 1p 34 Pieter Oskam uit tekst 18 hoopt raadslid te worden. Een raadslid heeft verschillende taken. Welke beschrijving klopt **niet**?
- A Een raadslid beslist mee over bijvoorbeeld de bouw van een sporthal.
 - B Een raadslid controleert het werk van het college van B & W.
 - C Een raadslid helpt mee de plannen van het college van B & W uit te voeren.
 - D Een raadslid vertegenwoordigt inwoners van een gemeente.

Analyse maatschappelijk vraagstuk: jeugdwerkloosheid

Bij de beantwoording van de vragen 35 tot en met 48 maak je gebruik van de teksten 1 tot en met 7 en afbeelding 1 in het tekstboekje.

Maak gebruik van tekst 1.

- 1p 35 Het vraagstuk jeugdwerkloosheid kun je bestuderen vanuit elk van de vier invalshoeken van maatschappijleer. Deze zijn: de politiek-juridische invalshoek, de sociaal-economische, de sociaal-culturele en de veranderings- en vergelijkende invalshoek.
- Formuleer een politiek-juridische vraag die van toepassing is op tekst 1.

- Maak gebruik van tekst 2.*
- 4p **36** Jeugdwerkloosheid is een maatschappelijk vraagstuk.
We spreken van een maatschappelijk vraagstuk als dit voldoet aan een aantal kenmerken.
→ Geef **twee** kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk en laat aan de hand van tekst 2 zien dat jeugdwerkloosheid een maatschappelijk vraagstuk is.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Kenmerk 1: ...
want uit de tekst blijkt ...
Kenmerk 2: ...
want uit de tekst blijkt ...
- 2p **37** Een voorbeeld van een vraag vanuit de sociaal-economische invalshoek is: “Wat is de relatie tussen jeugdwerkloosheid en maatschappelijke ongelijkheid?”
→ Noem een citaat uit tekst 2 dat hoort bij deze vraag.
Leg uit waarom het citaat bij deze vraag hoort.
- Maak gebruik van tekst 1 en 2.*
- 2p **38** Het proces van politieke besluitvorming verloopt in vier verschillende fasen:
fase 1: uiten van wensen en erkennen van wensen als politieke problemen
fase 2: vergelijken/afwegen van problemen; het bedenken van oplossingen voor politieke problemen
fase 3: beslissen over problemen
fase 4: uitvoeren van besluiten
→ In welke fase van de politieke besluitvorming zit het beleid rondom jeugdwerkloosheid volgens **tekst 1** en in welke fase volgens **tekst 2**?
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Volgens tekst 1 in fase ...
Volgens tekst 2 in fase ...
- 1p **39** Uit tekst 3 blijkt dat de Europese Commissie zich ook zorgen maakt over de werkloosheid.
Vanuit welk doel van de Europese Unie houdt de Europese Commissie zich bezig met de werkloosheid in de lidstaten?
A het beschermen van de stabiliteit van de euro
B het garanderen van politieke rechten van de EU-burgers
C het verbeteren van stabiliteit en veiligheid
D het verhogen van de welvaart in de lidstaten

- 1p **40** Welke twee uitspraken over de Europese Commissie zijn juist?
Kies **twee** nummers uit onderstaand rijtje.
- 1 De Commissie bestaat uit ministers van alle afzonderlijke lidstaten.
 - 2 De Commissie is het hoogste besluitvormende orgaan in de Europese Unie.
 - 3 De Commissie komt met voorstellen voor nieuwe wetten, bijvoorbeeld om de jeugdwerkloosheid in de lidstaten te bestrijden.
 - 4 De Commissie komt op voor de belangen van de gehele Europese Unie.

Maak gebruik van tekst 4 en 5.

- 3p **41** Nederland is een verzorgingsstaat. De overheid heeft in een verzorgingsstaat verschillende taken:
- 1 bevorderen van voldoende werkgelegenheid
 - 2 zorgen voor (collectieve) voorzieningen
 - 3 mensen beschermen tegen verlies van inkomen als ze geen betaald werk hebben
- Leg per taak uit dat de Wet Investeren in Jongeren (WIJ) te maken heeft met bovengenoemde taken van de verzorgingsstaat.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- WIJ heeft te maken met taak 1, omdat ...
- WIJ heeft te maken met taak 2, omdat ...
- WIJ heeft te maken met taak 3, omdat ...

- 1p **42** Welke taak van de gemeente herken je in tekst 4 en 5?
- A het bepalen van regels op het gebied van de openbare orde
 - B het betalen van welzijnsvoorzieningen
 - C het heffen van belastingen
 - D uitvoeren van wetten van de landelijke overheid

- 2p **43** Welke tekst is objectiever, tekst 4 of tekst 5?
Geef per tekst een verklaring.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- Tekst ... is objectiever want
- in tekst 4 ...
- en in tekst 5 ...

Maak gebruik van tekst 5 en 6.

- 2p 44 Het hebben van werk heeft een aantal functies voor mensen:
- 1 het geeft zin aan je leven
 - 2 het ontwikkelen van zelfrespect
 - 3 het verkrijgen van maatschappelijk aanzien
 - 4 verdienen van een inkomen
- Welke functie van het hebben van werk herken je in **tekst 5** en welke in **tekst 6**?
- Kies per tekst een nummer uit het rijtje en geef daarbij een citaat.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- Functie in tekst 5: nummer ...
dat blijkt uit citaat ...
- Functie in tekst 6: nummer ...
dat blijkt uit citaat ...

Maak gebruik van tekst 6.

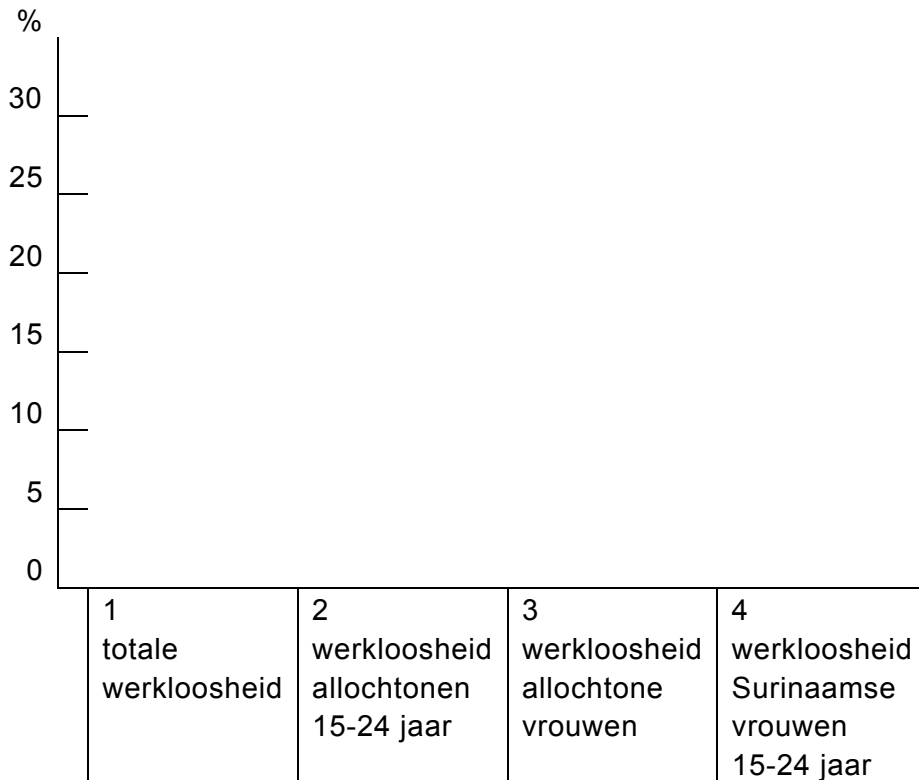
- 1p 45 Staatssecretaris Jetta Klijnsma van Sociale Zaken maakte deel uit van het kabinet-Balkenende IV, een kabinet van christendemocraten en sociaaldemocraten.
- De aanpak om de jeugdwerkloosheid te verminderen zoals beschreven staat in tekst 6 komt overeen met de visie van de christendemocraten.
- Welke visie van de christendemocraten is te herkennen in tekst 6?
- A duurzaam produceren en consumeren
 - B grote rol van de overheid om positie van mensen met lage inkomens te verbeteren
 - C veel ruimte voor het bedrijfsleven om te ondernemen
 - D verantwoordelijkheid zoveel mogelijk in de handen van burgers en organisaties leggen
- 1p 46 Vanuit welk uitgangspunt maken sociaaldemocratische partijen zich zorgen over de jeugdwerkloosheid in Nederland?
- A individuele vrijheid
 - B internationale solidariteit
 - C verbeteren van positie van laagste inkomensgroepen
 - D vrijheid om te ondernemen

Bekijk afbeelding 1.

- 1p 47 'Liever Mark dan Mohammed?' is een onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau. Eén van de conclusies van dit onderzoek is dat autochtone Nederlandse sollicitanten gemiddeld 25 procent meer kans hebben een uitnodiging voor een sollicitatiegesprek te ontvangen dan vergelijkbare niet-westerse migranten.
- Van welk verschijnsel is hier sprake?
- A het bestaan van vooroordelen
 - B het hebben van een eigen identiteit
 - C integratie
 - D pluriformiteit

Let op: de laatste vraag van dit examen staat op de volgende pagina.

- 2p **48** Uit tekst 7 blijkt dat sommige groepen vaker werkloos zijn dan andere.
 → Maak van de groepen die genoemd zijn in tekst 7 een staafdiagram waaruit de hoogte van de werkloosheid af te lezen is.
 Het gaat hierbij om de meest recente cijfers.
Doe het zo: neem onderstaande afbeelding over en teken per groepering een kolom op basis van de gegevens uit tekst 7.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.